

Algemene informatie

Wat houdt de Gezondheidsmonitor Jeugd precies in?

De Gezondheidsmonitor Jeugd is een grootschalig onderzoek met als doel inzicht te krijgen in de gezondheidssituatie van jongeren. Het is een landelijk onderzoek, waarbij we alle scholen vragen om mee te doen. De Gezondheidsmonitor wordt in opdracht van het ministerie van VWS uitgevoerd door alle 25 GGD'en in Nederland. Het onderzoek wordt normaliter elke 4 jaar uitgevoerd onder leerlingen van klas 2 en 4 van het voortgezet onderwijs. In 2021 is er een extra meting geweest vanwege de coronacrisis, met als doel de impact van de coronacrisis op jongeren in kaart te brengen. De laatste reguliere meting was in 2019.

Wie kunnen er deelnemen aan het onderzoek?

We vragen alle scholen in het voortgezet onderwijs een digitale vragenlijst af te nemen bij hun leerlingen in klas 2 en klas 4. De afname vindt plaats in het najaar (sept-okt-nov 2023), de school kiest zelf een geschikt moment in die periode.

Waarom is de Gezondheidsmonitor Jeugd belangrijk?

De Nederlandse gemeenten hebben de wettelijke taak de gezondheidstoestand van de jeugd te monitoren (periodiek verzamelen van gegevens). Deze taak wordt door de GGD uitgevoerd. Door middel van de Gezondheidsmonitor Jeugd krijgen we inzicht in hoe jongeren hun gezondheid ervaren en beoordelen. Het geeft inzicht in belangrijke onderwerpen zoals geluk, eenzaamheid, stress en vertrouwen. En leefstijlthema's zoals bewegen en alcoholgebruik. In 2021 lag de focus daarnaast op de mogelijke effecten van de coronacrisis op jongeren. Omdat we het periodiek uitvoeren is het mogelijk om te kijken naar ontwikkelingen en trends. Met de resultaten van het onderzoek wordt landelijk en lokaal beleid ontwikkeld om de gezondheid en leefstijl van leerlingen te bevorderen.

Doen alle scholen aan dit onderzoek mee?

In Drenthe doen bijna alle vo scholen mee aan het onderzoek. Op deze manier kunnen we ook cijfers op gemeenteniveau analyseren. Deze gemeentelijke cijfers zijn belangrijk, omdat voor veel onderwerpen geldt dat deze niet alleen door de school opgelost kunnen worden, denk bijvoorbeeld aan het gebruik van drugs dat zich vaak juist ook buiten de schoolpoorten afspeelt.

Wanneer worden de resultaten van het onderzoek gedeeld?

In het voorjaar van 2024 worden de uitkomsten van de Gezondheidsmonitor bekendgemaakt. Iedere school ontvangt een rapportage met resultaten op schoolniveau. Gemeenten ontvangen een rapportage over de gezondheid, het welzijn en leefstijl van jongeren die in hun gemeente wonen. De resultaten komen ook op deze website te staan: www.GezondheidsGegevensDrenthe.nl.

Over de vragenlijst

Waar gaan de vragen over?

In de vragenlijst staan vragen over ervaren gezondheid, fysieke en mentale gezondheid, stress, schoolbeleving, prestatiedruk, middelengebruik en gehoorschade.

Kan ik de vragenlijst van tevoren inzien?

Nee.

Kan ik de vragenlijst anoniem invullen?

Ja. De antwoorden worden strikt vertrouwelijk behandeld en verwerkt. Gegevens zijn niet herleidbaar naar één persoon. De rapportages bevatten alleen groepsgegevens, geen gegevens over individuele leerlingen. De onderzoekers kunnen niet zien wie welke vragenlijst heeft ingevuld.

Kan ik na afloop mijn vragenlijst inzien of wijzigen?

Het is niet mogelijk de gegevens na het invullen in te zien, te wijzigen of te verwijderen. Vanwege de anonimiteit is de door een specifieke leerling ingevulde vragenlijst namelijk niet terug te vinden in het gegevensbestand.

Is deelname aan het onderzoek verplicht?

Nee, deelname aan het onderzoek is vrijwillig. Maar voor het onderzoek is het belangrijk dat zoveel mogelijk leerlingen meedoen. Zowel leerlingen als ouders/verzorgers kunnen deelname weigeren door dit voorafgaand aan het invullen van de vragenlijst door te geven aan de docent. Onderzoekers weten niet wie er wel of niet heeft deelgenomen.

Informatie voor scholen

Welke scholen kunnen meedoen?

Wij hebben alle scholen van het voortgezet onderwijs in Drenthe gevraagd om mee te werken aan het onderzoek.

Hoelang duurt het invullen van de vragenlijst?

Eén lesuur volstaat om het onderzoek in te kunnen vullen.

Wanneer kunnen wij het onderzoek het beste inplannen?

Wij adviseren scholen om voor de herfstvakantie de Gezondheidsmonitor Jeugd af te nemen. In het najaar staat namelijk ook de screening jeugdgezondheidszorg gepland. Wij adviseren om deze na de herfstvakantie uit te voeren.

Waarom word het onderzoek op scholen uitgevoerd en niet thuis?

Dat geeft een betere respons. En hoe meer scholen en daarmee leerlingen meedoen hoe nauwkeuriger de resultaten van het onderzoek. Ook voorkomen we zo dat ouders meekijken bij het invullen. Wij willen dat jongeren 100% eerlijk kunnen zijn, ook over gevoelige onderwerpen zoals de thuissituatie, alcohol, roken en drugs.

Privacy en gegevensbescherming

Hoe zit het met de privacy van leerlingen en de school?

Bij het onderzoek is de privacy van leerlingen gewaarborgd. Leerlingen hoeven niet in te loggen maar vullen de vragenlijst in via een algemene link. Deze link is wel uniek voor elke school, op die manier weten we op welke school de vragenlijst is ingevuld. Dit moeten we weten om de gegevens op schoolniveau te kunnen rapporteren. In de vragenlijst zelf vragen we niet naar naam, geboortedatum, adres of BSN-nummer. We vragen wel de 4-cijferige postcode, omdat we de gegevens ook op gemeenteniveau willen analyseren. We kijken daarbij heel zorgvuldig of de resultaten die openbaar gepubliceerd worden, niet herleidbaar zijn tot individuen of een school. Op [onze website](#) is voor aanvang van het onderzoek onze privacyverklaring te lezen.

Voldoet het onderzoek aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)?

Uiteraard voeren wij dit onderzoek uit conform de AVG wet- en regelgeving. In dit onderzoek wordt door de partijen gezorgd dat er voldoende beveiligingsmaatregelen worden genomen om gegevens te beveiligen tegen verlies en tegen enige vorm van onrechtmatige verwerking. Bijvoorbeeld door het gebruik van een beveiligde website waar de jongeren hun vragenlijst invullen.

Afstemming en relatie met JGZ-onderzoek

Wat is het verschil tussen de Gezondheidsmonitor Jeugd en de vragenlijst & het gesprek over gezondheid en leefstijl met een jeugdarts of jeugdverpleegkundige van de GGD?

De Jeugdgezondheidszorg neemt jaarlijks de vragenlijst 'Jij en Je Gezondheid' (JEJG) af voor de screening van jongeren in klas 2 en 4 van het voortgezet onderwijs. Dit onderzoek richt zich nadrukkelijk op individuele zorg en screening.

Integratie van beide vragenlijsten tot één vragenlijst is niet mogelijk, omdat de JGZ-vragenlijst niet anoniem kan worden afgenomen én omdat de vraagstellingen in de JGZ-vragenlijsten een ander doel beogen dan monitoring en daarmee niet vergelijkbaar zijn.

Verschillen:

- Bij de Gezondheidsmonitor Jeugd gaat het om het verzamelen van informatie op groepsniveau, in het bijzonder over jongeren in klas 2 en 4 van het voortgezet onderwijs.
- De gegevens van de Gezondheidsmonitor Jeugd worden anoniem verwerkt, de leerling vult nergens zijn naam in. JEJG wordt niet anoniem afgenomen, maar wel vertrouwelijk verwerkt.
- De vragen in de Gezondheidsmonitor zijn gevalideerd en het onderzoek wordt landelijk op dezelfde manier en in dezelfde periode uitgevoerd. Hierdoor is het mogelijk de uitkomsten te vergelijken met Nederland of andere regio's en met cijfers van voorgaande jaren. Hierdoor biedt de monitor betere mogelijkheden voor collectieve preventie.
- Gemeenten en scholen krijgen met de Gezondheidsmonitor inzicht in de gezondheid, welzijn en leefstijl van jongeren als groep.
- Wat een leerling antwoordt bij de Gezondheidsmonitor Jeugd komt niemand, ook niet de arts of verpleegkundige van de Jeugdgezondheidszorg, te weten. Bij JEJG krijgen jongeren krijgen op basis van hun antwoorden (indien nodig) een gesprek met een Jeugdverpleegkundige. Dit is heel belangrijk voor gezondheidsbevordering op individueel niveau.

Trimbos onderzoek (alleen voor de scholen die in steekproef Trimbos zitten)

Samenwerking GGD en Trimbos om scholen te ontlasten

Het Trimbos-instituut voert tegelijk met de Gezondheidsmonitor Jeugd van de GGD twee andere onderzoeken uit: het 'Peilstationsonderzoek' (Nederlands verdiepend onderzoek naar alcohol-, tabak en drugsgebruik onder scholieren van 10 t/m 18 jaar) en het Europese ESPAD-onderzoek (internationale studie naar middelengebruik bij scholieren van 15 en 16 jaar).

Voor de dataverzameling door het Trimbos in leerjaar 2 en 4 werken de GGD en het Trimbos samen. Om scholen zo min mogelijk te belasten zijn de Trimbos onderzoeken nu geïntegreerd in de Gezondheidsmonitor. Op basis van toeval zal gemiddeld één leerling per klas worden doorverwezen naar het Peilstationsonderzoek of het ESPAD onderzoek.

Op deze manier is dit voor scholen en leerlingen minder belastend en gemakkelijker dan voorheen. Het Trimbos-instituut doet naast onderzoek in klas 2 en 4 ook onderzoek in leerjaar 1, 3, 5 en 6.

Peilstationsonderzoek (Peil): wordt uitgevoerd onder scholieren in het basisonderwijs (klas 7 en 8) en alle klassen van het vo (VMBO, HAVO, VWO). Peil is onderdeel van de Leefstijlmonitor en levert samen met het HBSC-onderzoek iedere twee jaar actuele landelijke kerncijfers over middelengebruik en mentale gezondheid. Daarnaast levert Peil verdiepende cijfers over middelengebruik onder de jeugd (de cijfers worden gepubliceerd op de Staat van Volksgezondheid en Zorg) en draagt het bij aan beleidsontwikkeling en preventieprogramma's zoals NIX18 en de Gezonde School. Peil wordt met financiering van het ministerie van VWS sinds 1984 elke 4 jaar uitgevoerd waardoor over een lange periode trendgegevens beschikbaar zijn. Zie ook website van het [Trimbos](#).

ESPAD: levert internationaal vergelijkbare cijfers op over het middelengebruik van scholieren van 15/16 jaar (klas 3 en 4). De studie loopt in zo'n 35 landen, is gestart in 1995 (Nederland neemt sinds 1999 deel) en wordt elke 4 jaar herhaald. Nederland heeft een Europese verplichting tot het leveren van kernindicatoren over middelengebruik onder jongeren. Daar wordt met deelname aan de ESPAD studie in voorzien.